

Forskningsstrategi for Odense Bys Museer for årene 2011-2016

Odense Bys Museers forskningsstrategi

Forskningsstrategien for 2011-2016 har som overordnet mål at styrke opbygningen af et forskningsmiljø ved Odense Bys Museer, der modsvarer museets ansvarsområder og størrelse. Strategien skal hæve det faglige niveau ved at koncentrere indsatsen inden for få, definerede områder og medvirke til en yderligere systematisering af museets forskning. Målet er at kunne varetage forskningsopgaver af en passende kvalitet og volumen i samspil med de øvrige institutioner på området, herunder hovedmuseerne og Kulturarvsstyrelsen samt de væsentligste eksterne aktører i form af universiteterne og Statens Arkiver samt relevante udenlandske samarbejdspartnere. Strategien skal skabe et øget fokus, som i samspil med de nævnte parter skal søge at åbne mulighed for øgede forskningsbevillinger, både i form af nationale midler og midler fra EU.

Forskningsstrategien skal indenfor Odense Bys Museers rammer fremme en fokuseret indsats på de nedenfor beskrevne områder. Med forskningsstrategien for 2011-16 lægges dermed også rammerne for de projekter, som vil nyde fremme i denne periode. Strategien søger desuden at skabe et øget samarbejde og faglig udveksling mellem museets forskende medarbejdere.

Forskningsstrategien er et redskab til langsigtet udvikling og forøgelse af forskningen og forskningskvaliteten ved Odense Bys Museer. Strategien skal opfattes som dynamisk og som en del af en løbende proces og vil være under udvikling i samspil med de projekter, der opstår i perioden.

Odense Bys Museers fagområder

Odense Bys Museer dækker fagområderne Arkæologi, Historie, Kunst, H.C. Andersen og Carl Nielsen. Museet råder over videnskabeligt uddannede og forskende medarbejdere i alle faglige enheder og har en ambition om at bidrage med væsentlig forskning på alle disse fagområder. Nærværende forskningsstrategi omhandler primært områderne Arkæologi og Historie. Der vil senere blive udarbejdet forskningsplaner for Kunst, H.C. Andersen og Carl Nielsen. En række overordnede forhold beskrevet i forskningsstrategien vil dog også være gældende for forskning indenfor disse fagområder, især mht. ph.d-forløb, publicering og formidling af forskning.

Hidtidig forskning ved Odense Bys Museer

I et længere perspektiv har museets medarbejdere udført forskning på en bred vifte af områder. Der tegner sig nogle tendenser over tiden, som både afspejler museernes arbejde med de fysiske levn og strukturer og de enkelte medarbejders interesseområder. Odense Bys Museer har gennem årtier både inden for arkæologi og historie arbejdet med bebyggelses- og bygningshistorie i bred forstand. Gennem de seneste år har indsatsen været koncentreret om bebyggelseshistorie, bygningshistorie, industrikultur,

migrationshistorie samt grav- og skattefund. Der er desuden udført forskningsprojekter på både Kunst-, H.C. Andersen- og Carl Nielsen-området. Forskningen er publiceret i en række sammenhænge, der spænder fra mindre artikler til omfattende monografier. En ret betydelig del er publiceret på eget forlag ud fra den betragtning, at det var økonomisk rationelt og desuden en god måde at præsentere museets virke på.

Udvikling af forskningen ved Odense Bys Museer

I marts 2009 præsenterede Kulturministeriet rapporten *Forskningsstrategi for Kulturministeriets område*. Rapporten rummede en række anbefalinger, væsentligst præciseringen af, at museerne bør rette sig efter et alment forskningsbegreb. Det blev desuden anbefalet at udvikle en forskningsstrategi, der forholder sig til organisering og finansiering af forskningen, kvaliteten af denne og prioriterer faglige emneområder.

Odense Bys Museer anerkender de anbefalinger, som kom til udtryk i Kulturministeriets rapport. Det nationale ambitionsniveau for museernes forskning er et væsentligt sigtepunkt for museet. Museet ønsker at fremme et åbent forskningsmiljø med kontakter til relevante institutioner i ind- og udland samt til universiteter og sektorforskningsinstitutioner og ser det som en faglig udfordring at bringe fagområderne arkæologi og historie sammen i en fælles forskningsstrategi.

Museet ønsker at systematisere den arkæologiske og historiske forskning i et samlet forskningsprogram, der relaterer sig til samfundsrelevante forskningstemaer og lægger vægt på museernes særlige muligheder for at skabe historisk perspektiv på den aktuelle samfundsudvikling. På en lang række felter gælder, at analyser af historiske sammenhænge er forudsætninger for at forstå og udvikle nutidige samfundsområder. I takt med, at der udarbejdes andre for Odense Bys Museer relevante nationale forskningsstrategier, foretages der en tilpasning af museets egen forskningsstrategi med henblik på at indgå i samarbejde med disse. FORSK 2015 er et eksempel på et katalog over projekter, som nærværende strategi forholder sig til.

Overordnet beskrivelse af udvalgte forskningstemaer (forskningsprogram)

I overordnet perspektiv forskes der indenfor museets ansvarsområder i et kronologisk forløb fra oldtiden til i dag med vægt på fynske og danske emner og med et ønske om at sætte disse i perspektiv i forhold til det moderne samfund, gerne med et internationalt komparativt udblik.

Museet har en lang tradition for at arbejde med landskaber under påvirkning af mennesker. Det strategiske forskningsområde for museet i den kommende 5-års periode tager afsæt heri og i en række aktuelle forskningsområder, der ser på samspillet mellem menneske og landskab. Som en central del indgår, i hvilket omfang og hvordan samspillet mellem personer og steder har haft betydning for det liv, der har været levet og for den identitet, der er opstået. I forlængelse heraf fokuseres på de historiske forhold, der udgør underliggende vilkår og forudsætninger for nutidens samfund.

Museet ønsker at fokusere forskningen på *stedets betydning i samspillet mellem menneske og landskab*. Landskabet – herunder det urbane – udgør rammer og vilkår for menneskers aktiviteter og identitet, men mennesker har på samme tid formet og påvirket landska-

bet gennem dagligt liv, produktion og udvinding, ideologier og planlægning. Dermed rummer forskningsfeltet både studier af det fysiske landskab og menneskelig aktivitet i landskabet samt mentalitetshistoriske aspekter af samspillet mellem menneske og sted.

For museet betyder fokus på stedets betydning i samspillet mellem menneske og landskab, at en række aktuelle og relevante temaer kan belyses. Mødet med andre kulturer har sted og identitet som nøgleelementer. Det samme gælder for byrummets udvikling og den moderne urbanitet, sammenhængskraften i det danske samfund og den kulturelle mangfoldighed samt påvirkningen mellem Danmark og andre områder. Påvirkningen af og samspillet med andre kulturer var gennem hele forhistorien nærværende og giver et væsentligt perspektiv på aktuelle emner som integration og globalisering. Det åbne lands bebyggelse og bondekulturen, som udviklede sig kolossalt i perioden 1800-1950, afvikles nu i tilsvarende højt tempo til den mest marginaliserede rolle siden oldtiden, mens der sker en koncentration i de større byer, som også påvirker de ældgamle, men mindre købstæder. Det er en i historisk perspektiv meget væsentligt udvikling, som vil kunne behandles indenfor den beskrevne emnemæssige ramme for forskningen.

Disse emner kan i forskelligt omfang belyses af forskningen på det arkæologiske og historiske område og ligger i forlængelse af museets arbejde og kompetencer. Samtidig forholder det overordnede tema sig til den internationalt aktuelle forskning i rum – space and place – samt væsentlige nationale strategiske forskningsområder i Forsk 2015. Forskningsfelter som *Kulturforståelse under globaliseringen*, *Livsforløb i forandring* og *Bedre livsrum* udgør emnefelter, der kan belyses og gives perspektiv via museets forskning i stedets betydning og samspillet mellem menneske og landskab.

Dermed retter forskningen sig mod at bidrage til samfundsudviklingen på en række områder i form af forståelse af kulturel dynamik, kulturmøder og identitetsopfattelse, integration, udviklingen af den moderne by og afviklingsprocessen i udkantsområderne. Et historisk perspektiv er en nødvendighed og et vigtigt redskab i arbejdet med mange udfordringer og udviklingsområder i nutidens Danmark. Der henvises i øvrigt til Odense Bys Museers notat vedrørende forskningsprogrammets relevans og mulige tilgange.

Forskningen ved Odense Bys Museer inden for Arkæologi og Historie skal i perioden 2011-2016 placere sig indenfor dette forskningsprogram og skal perspektiveres i forhold hertil.

Ph.d.-projekter og post.doc.-projekter

Et fagligt personale med kvalifikationer på ph.d. niveau er i stigende grad en nødvendighed for at kunne deltage i væsentlige forskningsprojekter og for at kunne tiltrække midler til forskningen. Som led i at fremme og kvalificere forskningen på museet ønsker Odense Bys Museer som en del af forskningsstrategien at støtte ph.d.-projekter inden for museets faglige enheder. Medarbejdere med ønske om og potentiale til at kvalificere sig til forskerniveau ved at gennemgå et ph.d.-forløb skal så vidt muligt gives mulighed herfor. Museet ønsker aktivt at fremme ph.d.-projekter og har som målsætning, at der altid i gennemsnit er én medarbejder i ph.d.-forløb. Museet ønsker at personale, der udfører forskning, løbende kan udvikle og kvalificere sig og vil derfor ligeledes fremme post.doc.-projekter på de ovenfor beskrevne forskningsområder.

Nedsættelse af forskningsudvalg for Odense Bys Museer

Med henblik på løbende at følge op på og udvikle forskningsstrategien samt at medvirke til, at strategien udmøntes i konkrete projekter nedsættes et forskningsudvalg for perioden 2011-16. Det er udvalgets opgave løbende at diskutere og medvirke til fastholdelse af strategiens hovedmål i perioden samt at rådgive i forbindelse med projekter og disses finansiering og forhold til andre relevante samarbejdspartnere. Forskningsudvalget arbejder desuden med udvikling af en plan for tiltrækning af midler og for tværinstitutionelle samarbejder i og udenfor museumsverdenen. Ved iværksættelse af forskningsprojekter ved Odense Bys Museer indgår udvalget aktivt i at sikre kvaliteten af det pågældende projekt.

Udvalgets interne medlemmer mødes 4 gange årligt samt ad hoc efter behov. De eksterne medlemmer deltager i 1-2 årlige møder efter behov. Udvalgets eksterne medlemmer informeres løbende om projekter og forhold af relevans for udvalgets arbejde. Møder indkaldes af udvalgets formand, og der føres referat. Udvalget består af følgende:

- Henrik Harnow (Historie, formand)
- Mogens Bo Henriksen (Arkæologi)
- Lise Gerda Knudsen (Historie)
- Mads Runge (Arkæologi)
- Jens Toftgaard (Historie)
- Lektor, lic. phil. Per Grau Møller (Syddansk Universitet)
- Lektor, ph.d. Peter Simonsen (Syddansk Universitet)
- Konsulent, ph.d. Anne Nørgaard Jørgensen (Kulturarvsstyrelsen)

Individuelle forskningsprojekter inden for Kunst- og HCA/CN-enhederne

I den aktuelle periode arbejder Kunst-enheden og H.C. Andersen- og Carl Nielsen-enheden med udvikling og gennemførelse af individuelle forskningsprojekter. Flere projekter er under udvikling og vil blive realiseret i løbet af planperioden. Udvikling af projekter på kunstområdet sker i et samspil med eksterne samarbejdspartnere, typisk andre kunstmuseer og relevante forskere. På H.C. Andersen- og Carl Nielsen-området udvikles projekterne i nært samspil med Syddansk Universitet og i relation til MA-SKOT-projektet (samarbejdsprojekt mellem Syddansk Universitet, Landsarkivet for Fyn, Stadsarkivet i Odense og Odense Bys Museer). Forskningsudvalget er efter behov rådgivende mht. de generelle forventninger til ansøgninger, faglig kvalitet, publiceringsniveau og formidling, som gælder for forskning ved Odense Bys Museer.

Publicering

Publicering af forskningsresultater skal foregå i danske eller internationalt anerkendte tidsskrifter, antologier eller i form af monografier. Som hovedregel bør publicering finde sted i fagfællebedømte medier, der lever op til kravene til peer-review, dvs. anonym fagfællebedømmelse, jf. nedenstående afsnit om forskningsindikatorer. For monografier gælder, at disse som hovedregel publiceres på eksterne forlag.

Den årlige publiceringsfrekvens afhænger bl.a. af de vilkår, Odense Bys Museer tilbyder de medarbejdere, der forsker. Under den første strategiperiode opstilles kun krav til forskningsmæssig volumen og kvalitet på enhedsniveau. Der kan eventuelt senere opstilles publiceringsforventninger til den enkelte medarbejder i sammenhæng med den forskningstid, der stilles til rådighed for den pågældende.

Odense Bys Museer har gennem årene publiceret en række monografier og artikler. Det forventes, at der som hidtil, ud over væsentlige projekter i henhold til forskningsstrategien, løbende publiceres anden forskning. Publiceringsfrekvensen for arkæologi har over de seneste tre år været ca. 15 artikler årligt, for histories vedkommende ca. 10 artikler årligt. Begge enheder har hver årligt publiceret ca. to monografier. Museets hidtidige publiceringsaktivitet forventes fastholdt, men fremover fastsættes som minimum flg. specifikke publiceringskrav:

I perioden 2011-2016 forventes det, at enhederne Arkæologi og Historie hver for sig publicerer

- mindst én dansksproget, fagfællebedømt artikel pr. år.
- mindst hver andet år (to gange i strategiperioden) publicerer i anerkendt, fagfællebedømt udenlandsk tidsskrift.
- at hver enhed i løbet af den femårige periode publicerer mindst én monografi. En monografi ækvivaleres eventuelt af en ph.d.-afhandling.
- at én af de faglige enheder deltager i redaktionen af eller er initiativtager til en fagfællebedømt antologi
- Målingen heraf foretages ud fra en vurdering af, om manuskripter er antaget til publicering, ikke om de aktuelt er publiceret. Museet støtter ligeledes, at medarbejdere deltager i redaktionen af relevante fagtidsskrifter o.lign.

Forskningsformidling

Forskningsresultater fra Odense Bys Museer skal offentliggøres og være alment tilgængelige. De videnskabelige publiceringskrav er behandlet ovenfor. Det er i dag et krav, at forskningsresultater formidles til et bredere publikum end alene fagfæller. Ved beskrivelse af forskningsprojekter, som Odense Bys Museer deltager i, og ved ansøgning om midler i forbindelse med større projekter, skal en plan for formidling af forskningen indgå i projektbeskrivelsen. Formidlingen kan ske via de anerkendte kanaler, der benyttes af universitetsverdenen i form af f.eks. i det omfang det er muligt forskningsdatabasen.dk og videnskab.dk (overvejende naturvidenskab og samfundsvidenskab), men museets forskning bør også formidles i museumsrelevante medier – f.eks. Historisk Atlas, Fynske Minder, Folkeuniversitet, foredrag, seminarer og andre aktiviteter integreret med museets øvrige arbejdsfelter, dvs. byvandring, udstillinger, blogs, kronikker, avisartikler og lignende.

Bibliometri og andre forskningsindikatorer

De humanistiske akademiske miljøer på universiteterne er præget af diskussioner om bibliometriske princippers anvendelse på de humanistiske fagområder og de konsekvenser for humanioras forskningsbedømmelse, der følger heraf, som påpeget bl.a. i

undersøgelser af sammenhængen mellem forskningspraksis og bibliometrisk effekt heraf på humaniora på Københavns Universitet i 2007.

Odense Bys Museer ønsker at styrke anvendelsen af peer-review og ønsker så vidt muligt at benytte alment anerkendte tidsskrifter og publiceringskanaler på de respektive fagområder samt at benytte principper for videnskabelig publiceringspraksis som beskrevet i *Samlet notat om den bibliometriske forskningsindikator* (Forsknings- og Innovationsstyrelsen 2009). Forskningsudvalget vil løbende vurdere udviklingen på området, herunder anvendelsen af ranking af tidsskrifter og regler for tildeling af point. I den nuværende situation vurderes det ikke realistisk at opstille entydige krav til publicering i henhold til de bibliometriske indikatorer og rankede tidsskrifter inden for humaniora. Museet vil i stedet løbende tilpasse forskningspubliceringen til de gældende krav, som er dynamiske og i museumsverdenen defineres i dialog med Kulturarvsstyrelsen og universiteterne samt Forsknings- og Innovationsstyrelsen. Udvalget udarbejder en liste over relevante tidsskrifter inden for fagområderne arkæologi og historie i relation til det skitserede forskningsprogram. Listen er vejledende og rummer både tidsskrifter optaget på den gældende danske autoritetsliste og eventuelt tidsskrifter, der repræsenterer god publiceringspraksis.

Årlig afrapportering

Forskningsudvalget afrapporterer for hvert kalenderår i perioden til brug for museets årsberetning. Afrapporteringen indeholder kortfattet redegørelse for museets aktuelle strategi på et overordnet niveau og for igangværende projekter inden for strategiens område. Desuden redegøres kort for andre sider af udvalgets arbejde.

Evaluering

Det er første gang, Odense Bys Museer udarbejder en egentlig forskningsstrategi og nedsætter et forskningsudvalg. Der har tidligere været tiltag til forskningsmæssige satsningsområder, men med udarbejdelsen af en forskningsstrategi, der udstikker rammerne for aktiviteter i en 5-årig periode, er det hensigten at øge fokus på museets kerneområder og forskningsindsatsen på netop disse felter og at fremme og støtte initiativer, der retter sig herimod.

Der gennemføres en intern midtvejsevaluering i 2013. Efter afslutningen af den 5-årige periode medio 2016 gennemføres der en evaluering af den første forskningsstrategis virkninger. Evalueringen gennemføres af udvalget, der i rapportform afvejer strategiens virkninger på den gennemførte forskning. En del af effekten af en samlet 5-årig forskningsstrategi vil dog først være målbar i et længere perspektiv. Evalueringen danner grundlag for udarbejdelsen af en ny forskningsstrategi for den følgende periode 2016-2020.

Strategien er sendt til orientering/udtalelse ved Syddansk Universitet, Kulturarvsstyrelsen, Nationalmuseet, Statens Museum for Kunst, Statens Arkiver samt Museum Sønderjylland.

Odense den 27. juni 2011